

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 137

van **STEFAAN SINTOBIN**

datum: 10 november 2022

aan **JO BROUNS**

VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

Tomato brown rugose fruit virus - Huiszoeking

Op dinsdagochtend 8 oktober 2022 voerde de Antwerpse politie drie huiszoeking in de gemeenten Rijkevorsel, Beerse en Kapellen in het kader van een onderzoek naar de ontwikkeling en het gebruik van een verboden vaccin tegen het tomatenvirus, tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV). Daarbij werden 4 personen opgepakt. Het virus wordt als een van de grootste problemen beschouwd waar onze tomatenteelt mee te kampen heeft.

De Europese Unie voert namelijk een zerotolerancebeleid rond het virus, waardoor die praktijken als illegaal beschouwd worden. Het virus boezemt bij elke teler aardig wat angst in, aangezien het de sector in de laatste jaren al heel wat schade berokkend heeft. Daardoor zouden ook diverse bedrijven en organisaties onderzoek doen naar een vaccin, zoals deze binnen het Europese Virtagation project, alsook Valto, de Nederlandse producent van gewasbeschermingsmiddelen. De toelatingsprocedure van dergelijke vaccins, die voor de wet als gewasbeschermingsmiddel gelden, kan echter oplopen tot 8 jaar.

1. Heeft de minister een overzicht van hoeveel tomatentelers in de huidige legislatuur jaarlijks met dit virus te maken hadden? Kan hij een overzicht geven van het geschatte volume aan Vlaamse tomatenteelt dat daardoor verloren ging?
2. Welke maatregelen werden door de Vlaamse Regering tijdens de huidige legislatuur concreet genomen om de verspreiding van het virus in te tomen? Hoe reageerde de sector op die maatregelen en initiatieven? Aant de minister het opportuun bepaalde zaken aan te passen?
3. Zet de minister ook in op het ontwikkelen van een vaccin tegen het ToBRFV-virus? Welke agentschappen/onderzoeksinstellingen houden zich daar in Vlaanderen concreet mee bezig, en welke middelen maakt(e) de Vlaamse Regering daarvoor vrij sinds 2014?
4. Kan de minister een overzicht geven van het aantal tomatentelers, alsook het volume aan geteelde tomaten, in Vlaanderen in 2021? Hoe verhouden die cijfers zich tot dezelfde cijfers in 2019 en 2020? Hoe verklaart de minister die evolutie?

ANTWOORD

op vraag nr. 137 van 10 november 2022

van **STEFAN SINTOBIN**

1. Het 'tomato brown rugose fruit virus' (ToBRFV) is een plaagorganisme dat door de Europese Unie gereguleerd is in het kader van de Plantgezondheidsregels, met name bij Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1191 van de Commissie van 11 augustus 2020 tot vaststelling van maatregelen om het binnenbrengen en de verspreiding in de Unie van het tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV) te voorkomen en tot intrekking van Uitvoeringsbesluit (EU) 2019/1615. Voor organismen waarvoor dergelijke noodmaatregelen zijn uitgevaardigd, zijn het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) en de Federale overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu de bevoegde autoriteit.

Het FAVV heeft in oktober-november 2022 een uitgebreide monitoringscampagne uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn momenteel niet bij het Departement Landbouw en Visserij gekend.

Het Departement Landbouw en Visserij beschikt niet over het aantal bedrijven dat deze legislatuur met een besmetting is geconfronteerd, noch over het volume tomaten dat verloren is gegaan.

2. In uitvoering van de regelgeving betreffende het in de handel brengen van plantaardig teeltmateriaal voert het Vlaams Gewest controles uit op de kwaliteit van onder andere plantgoed en zaaizaad van tomaten en paprika, hetzij in het kader van officiële certificering, hetzij in het kader van toezicht op de regelgeving. De gezondheid van het uitgangsmateriaal is daarbij één van de aspecten waarop controles worden uitgevoerd. Bij producenten van zaaizaden en plantgoed van tomaten en paprika, die bij het Vlaams Gewest geregistreerd zijn, voert het Vlaams Gewest in opdracht van het FAVV ook bepaalde controles uit op aanwezigheid van ToBRFV in de zaaizaden of het plantgoed. Het gaat hierbij momenteel om 5 producenten die kleine hoeveelheden zaaizaden op de markt brengen en 1 producent van plantgoed van tomaten en paprika. Deze controles op ToBRFV kaderen in het samenwerkingsakkoord van 5 januari 2021 tussen de federale staat en de gewesten inzake de verdeling van opdrachten voor de toepassing van de beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten. In uitvoering van dit samenwerkingsakkoord werden nog geen besmettingen met ToBRFV vastgesteld in zaaizaden en plantgoed van tomaten.

De praktijkcentra bieden ondersteuning/begeleiding (in eerste lijn Proefstation voor de Groenteteelt (PSKW) en Proefcentrum Hoogstraten (PCH)). Het Europees Innovatie Partnerschaps(EIP)-project 'Praketo' (01/09/2021 – 30/09/2022) zorgde ervoor dat er in zeer nauw contact met de praktijk kennis opgebouwd werd en terug kon verspreid worden.

Daarnaast is recent een VLAIO LA-project 'Beheersing van ToBRFV op de Belgische tomatenbedrijven' opgestart. Meer informatie over dit project is te raadplegen op volgende webpagina van het FRIS-onderzoeksportaal: <https://researchportal.be/nl/project/beheersing-van-tobrfv-op-de-belgische-tomatenbedrijven>

Een aantal partners in dit project zijn ook partner in een Horizon 2020-project van de Europese Unie genaamd 'Virtigation'. Zo proberen de praktijkcentra snel bijkomende

kennis op te bouwen om de sector met onderbouwde adviezen verder te helpen. Meer informatie over dit project kan je vinden op volgende webpagina:
<https://www.virtigation.eu/>.

Daarnaast worden hygiënemaatregelen op glastuinbouwbedrijven al vele jaren ondersteund via de GMO-regelgeving.

Ondertussen worden ook de eerste tomatenrassen die resistent zijn tegen het tomatenvirus ToBRFV getest in het praktijkonderzoek.

3. Vanuit de Vlaamse overheid zetten we niet zelf in op het ontwikkelen van een vaccin. De Vlaamse overheid stelt daarvoor geen aparte budgetten ter beschikking.
4. Volgens de cijfers van de landbouwenquête van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) zijn er in 2021 in Vlaanderen 181 bedrijven die een oppervlakte tomaten onder glas hebben. In 2019 waren dit 154 bedrijven en in 2020 waren dit 174 bedrijven. De beperkte stijging in de periode 2019-2021 kan verklaard worden door een positieve sectordynamiek.

Mijn landbouwadministratie beschikt wat de productiehoeveelheid betreft niet over Vlaamse cijfers. Volgens de ramingen van de werkgroep productieramingen werd er in 2021 in België 282.674 ton tomaten (vermarktbare productie) geproduceerd. In 2019 was dit 270.135 ton en in 2020 was dit 311.558 ton. Het grootste aandeel van deze productie zal voor rekening van de Vlaamse telers zijn, aangezien meer dan 98% van de oppervlakte tomaten in handen is van Vlaamse tuinbouwers. Over de fluctuatie in productiehoeveelheid is het zeer moeilijk uitspraken te doen, aangezien onder een productiecijfer op Belgisch niveau een hele variatie aan tomaten zit. De laatste jaren is er immers meer en meer ingezet op speciale tomaten, zoals snoeptomaten, smaaktomaten enz. Deze speciale tomaten hebben vaak een beperktere productie per m², maar met wel een hogere waarde per kilogram, waardoor het productievolume kan zakken bij een (iets) stijgend areaal.